

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

29 avril 2004

PROPOSITION DE RÉOLUTION

**relative à la création d'un fonds
des créances alimentaires**

(déposée par Mme Muriel Gerkens,
M. Gérard Gobert
et Mme Catherine Doyen-Fonck)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

29 april 2004

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**betreffende de oprichting van een
Fonds voor alimentatievorderingen**

(ingediend door mevrouw Muriel Gerkens,
de heer Gérard Gobert
en mevrouw Catherine Doyen-Fonck)

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
<i>DOC 51 0000/000</i> :	Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	<i>DOC 51 0000/000</i> :	Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
<i>QRVA</i> :	Questions et Réponses écrites	<i>QRVA</i> :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
<i>CRIV</i> :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	<i>CRIV</i> :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
<i>CRABV</i> :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	<i>CRABV</i> :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
<i>CRIV</i> :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	<i>CRIV</i> :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
<i>PLEN</i> :	Séance plénière	<i>PLEN</i> :	Plenum
<i>COM</i> :	Réunion de commission	<i>COM</i> :	Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
 Commandes :
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
 www.laChambre.be
 e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
 Bestellingen :
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
 www.deKamer.be
 e-mail : publicaties@deKamer.be

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances, institua un tel service après trente années de combat. Celui-ci devait en principe entrer en fonction le 1er septembre 2003, mais la loi-programme du 22 décembre 2003 reporta son entrée en vigueur au 1er juin 2004. De plus, la plupart des principes guidant la création du service furent abandonnés. Les avances furent à nouveau laissées dans le giron des CPAS, perdant ainsi leur caractère universel en faveur de la logique d'assistance au seul profit des créanciers aux revenus les plus faibles. Enfin, le recouvrement des créances n'avait lieu qu'auprès des débiteurs résidant en Belgique ou percevant des revenus en Belgique.

Aujourd'hui, les droits fondamentaux des créanciers alimentaires découlant de la loi du 21 février 2003 ne sont donc plus respectés.

Il importe dès lors de reprendre le combat et de le poursuivre avec des ambitions plus grandes et de manière plus approfondie afin de créer un véritable fonds des créances alimentaires (et pas seulement un service), d'objectiver le calcul de ces créances de manière à rencontrer les objectifs d'équité et d'assurer un partenariat européen pour le recouvrement des créances impayées.

Toute politique relative au paiement des créances alimentaires doit être guidée par le principe du respect du droit. L'objectif de la proposition est que le droit au paiement des créances alimentaires soit reconnu comme un droit universel juste et équitable.

Muriel GERKENS (ECOLO)
Gérard GOBERT (ECOLO)
Catherine DOYEN-FONCK (cdH)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Na dertig jaar actie werd bij de FOD Financiën een Dienst voor alimentatievorderingen opgericht, bij de wet van 21 februari 2003. Die dienst moest in principe op 1 september 2003 in werking treden, maar de tenuitvoerlegging van die wet werd bij de programmawet van 22 december 2003 uitgesteld tot 1 juni 2004. Bovendien werden de meeste beginselen die aan de oprichting van die dienst ten grondslag hadden gelegen, terzijde geschoven. De voorschotten zullen opnieuw worden uitbetaald door de OCMW's; daardoor is de voorschottenregeling niet langer een algemeen geldende regeling, maar wordt ze een aspect van de bijstand, uitsluitend ten behoeve van de onderhoudsgerechtigden met de laagste inkomens. Tot slot komt er alleen een invordering van de uitkeringen tot onderhoud die verschuldigd zijn door de onderhoudsplichtigen die in België wonen of er inkomsten hebben.

De uit de wet van 21 februari 2003 voortvloeiende fundamentele rechten van de onderhoudsgerechtigden worden dus niet langer in acht genomen.

Het is bijgevolg van belang de strijd te hervatten en voort te zetten. Het opzet moet daarbij ambitieuzer zijn en een en ander moet grondiger worden aangepakt, teneinde een echt Fonds voor alimentatievorderingen op te richten (en niet alleen een dienst), de berekening van de uitkeringen tot onderhoud te objectiveren om meer billijkheid te verkrijgen en te zorgen voor een Europese samenwerking bij de invordering van de onbetaalde uitkeringen tot onderhoud.

Ieder beleid met betrekking tot de betaling van de uitkeringen tot onderhoud moet berusten op het beginsel van de inachtneming van het recht. Dit voorstel van resolutie beoogt de erkenning van het recht op betaling van de uitkeringen tot onderhoud als een rechtmatig en billijk algemeen recht.

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS,

A. Considérant que les articles 203, §§1er et 2, et 203*bis* du Code civil, instaurent l'obligation pour les parents qui se séparent de participer financièrement de manière proportionnelle à l'éducation de leurs enfants sur la base de leurs revenus et organisent la prise en charge de cette éducation par les deux parents ;

B. Considérant que, malheureusement, la manière dont sont évaluées ces participations financières est laissée à l'appréciation des juges sans critères de référence et sans méthode commune connue et comprise par l'ensemble des parties;

C. Considérant qu'il en résulte souvent un sentiment d'injustice à la fois chez le créancier et chez le débiteur qui trop souvent ne s'acquitte dès lors pas de ses obligations ;

D. Considérant qu'il en résulte également des chantages qui portent sur les droits de visite et sur le partage entre ex-conjoints des moments d'hébergement des enfants, ceux-ci devenant les enjeux d'un conflit disqualifiant entre leurs parents ;

E. Considérant que le non-respect d'une décision de justice est une violation du droit et donc une violation des fondements d'un régime démocratique ;

F. Considérant qu'une application partielle du respect de ce droit qui devrait être universel et non limité aux créanciers les plus démunis, même si heureusement ceux-ci ont bénéficié d'une attention particulière, fut-ce au prix d'une démarche parfois humiliante, auprès d'un service de CPAS, n'est pas acceptable ;

G. Considérant que le territoire de résidence et d'activité professionnelle est de plus en plus susceptible de changer vu la dimension de plus en plus européenne, voire internationale des activités économiques tandis que la loi actuelle relative au service de recouvrement des créances alimentaires ne peut être effective que pour les débiteurs résidents en Belgique ou percevant leurs revenus de Belgique ;

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,

A. Overwegende dat de artikelen 203, §§1 en 2, en 203*bis* van het Gerechtelijk Wetboek ouders die uit elkaar gaan verplichten financieel bij te dragen aan de opvoeding van hun kinderen, elk naar evenredigheid van hun middelen en die opvoeding door de vader én de moeder organiseren ;

B. Overwegende dat de wijze waarop die financiële bijdragen worden bepaald jammer genoeg wordt overgelaten aan het oordeel van de rechter, zonder dat die zich daarvoor baseert op referentiecriteriën of terugvalt op een algemene, door alle partijen gekende en doorzichtige methode;

C. Overwegende dat zulks bij de onderhoudsgerechtigde én bij de onderhoudsplichtige vaak een gevoel van onrecht oproept, zodat deze laatste al te vaak zijn verplichtingen niet nakomt;

D. Overwegende dat zulks tevens aanleiding geeft tot gevallen waarin de ene ex-partner de andere chanteert met het bezoekrecht en de verdeling van de tijd die de kinderen bij de ene en bij de andere doorbrengen, zodat zij de inzet worden van een blamerende machtsstrijd tussen hun ouders onderling;

E. Overwegende dat het niet-naleven van een rechterlijke beslissing een schending van het recht inhoudt en dus in strijd is met de grondslagen van een democratisch bestel;

F. Overwegende dat een slechts gedeeltelijke inachtneming van dat recht onaanvaardbaar is, aangezien het een universeel recht zou moeten betreffen dat niet beperkt mag blijven tot de meest behoeftige onderhoudsgerechtigden, al is het positief dat zij bijzondere aandacht genieten, ofschoon zij daarvoor op een soms vernederende wijze op de OCMW-diensten een beroep moeten doen;

G. Overwegende dat de huidige wet betreffende de invordering door de Dienst voor alimentatievorderingen alleen van toepassing is op de onderhoudsplichtigen die in België verblijven of hun inkomsten in België ontvangen, terwijl verblijfplaats en beroepsactiviteiten steeds meer wijzigingen ondergaan, aangezien de economische activiteiten zich almaar meer op Europees en zelfs op mondiaal niveau afspelen;

H. Considérant qu'il existe pourtant une directive européenne qu'il suffit de transposer en droit belge de manière à fixer les règles pratiques relatives aux renseignements à transmettre à l'autorité requérante, à la notification au destinataire d'actes ou de décisions le concernant, à la prise de mesures conservatoires et au recouvrement, par l'autorité belge requise, de créances pour le compte de l'autorité étrangère requérante et de manière à fixer les modalités pratiques relatives à la conversion, au transfert des sommes recouvrées et à la transmission des communications entre les autorités compétentes, belges et étrangères ;

I. Considérant que 90% des créanciers sont des femmes et que la désinvolture des autorités publiques vis-à-vis de celles-ci participe au non-respect de l'égalité homme-femme inscrite pourtant dans notre Constitution ;

J. Considérant qu'au-delà des obligations entre ex-conjoints vis-à-vis de leurs enfants, des obligations d'assistance entre ex-époux résultent des liens et des termes du mariage sans que ceux-ci ne soient toujours connus ou compris au moment du mariage mais considérant aussi que les relations d'interdépendance entre les époux peuvent changer tout au long de leur vie commune et que les obligations résultant de ces relations doivent être prises en compte au moment de la séparation du couple ;

DEMANDE AU GOUVERNEMENT :

1. de créer un véritable fonds des créances alimentaires sous la forme d'un organisme parastatal qui dispose d'un budget (d'un actif financier) permettant d'accorder des avances sur créances impayées à tous les créanciers victimes du non respect de la décision de justice ayant déterminé le paiement d'obligations et de pensions alimentaires. Ce fonds aura pour missions d'accorder les avances mais aussi de procéder à des médiations et au recouvrement des avances auprès des débiteurs. Ce fonds s'auto-alimentera par le recouvrement des créances impayées majorées d'une pénalité au détriment du débiteur fautif. Ce fonds effectuera les recouvrements avec l'aide ou via délégation du SPF Finances vu ses pouvoirs étendus de recouvrement accordés via la Constitution et le droit. Cette piste est crédible et existe aux États-Unis, en Hollande et au Canada ;

H. Overwegende evenwel dat er een Europese richtlijn bestaat, die louter in nationaal recht dient te worden omgezet met het oog op het vaststellen van praktische regelingen om de aangezochte autoriteit inlichtingen te bezorgen, de betrokkene in kennis te stellen van akten of beslissingen die hem betreffen, het nemen van bewarende maatregelen en de invordering van schuldvorderingen door de Belgische aangezochte autoriteit voor rekening van de verzoevende buitenlandse autoriteit, alsook met het oog op het vaststellen van de praktische nadere regels betreffende de omwisseling, de overdracht van de ingevorderde bedragen en het uitwisselen van inlichtingen tussen de bevoegde Belgische en buitenlandse autoriteiten;

I. Overwegende dat 90 % van de onderhoudsplichtigen vrouwen zijn en dat de onachtzaamheid van de overheid ten aanzien van die groep mede afbreuk doet aan het - nochtans in de Grondwet opgenomen – beginsel van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen;

J. Overwegende dat het huwelijk, naast de verplichtingen tussen de ex-echtgenoten ten opzichte van hun kinderen, onderlinge bijstandsverplichtingen met zich brengt op grond van de banden en voorwaarden die op het ogenblik van het sluiten van het huwelijk niet altijd gekend zijn of begrepen worden, maar ook dat de onderlinge afhankelijkheid tussen de echtgenoten tijdens hun gemeenschappelijk leven kan veranderen en dat met de verplichtingen die daaruit voortvloeien op het ogenblik van de scheiding rekening moet worden gehouden;

VRAAGT DE REGERING:

1. een echt Fonds voor alimentatievorderingen op te richten, in de vorm van een parastatale instelling die beschikt over een begroting (met financiële activa) waarmee voorschotten op niet-betaalde alimentatievorderingen kunnen worden verleend aan alle onderhoudsgerechtigden die het slachtoffer zijn van het feit dat een rechterlijke beslissing tot betaling van schulden en uitkeringen tot onderhoud niet wordt nageleefd. Dat fonds zal de uitbetaling van die voorschotten tot taak hebben, maar zal ook moeten overgaan tot bemiddeling en tot invordering van de voorschotten bij de onderhoudsplichtigen. Het fonds zal zichzelf van geldmiddelen voorzien door de niet-betaalde uitkeringen tot onderhoud in te vorderen, vermeerderd met een geldboete ten laste van de nalatige onderhoudsplichtige. Het fonds zal de invorderingen uitvoeren met de steun van of via machtiging van de FOD Financiën, gelet op zijn uitgebreide invorderingsmacht die hem bij de Grondwet en het recht is verleend. Dat pad is haalbaar: het bestaat in de Verenigde Staten, Nederland en Canada;

2. d'inscrire dans l'article 203, § 1er, du Code civil qui règle la contribution des père et mère vis-à-vis de l'éducation des enfants sur base de la proportion de leurs facultés, c'est à dire de leurs revenus uniquement : la référence à des critères objectifs pour déterminer le montant des obligations alimentaires, c'est à dire : la proportion du budget de la famille consacrée aux frais d'hébergement, d'entretien, de surveillance, d'éducation et de formation de leurs enfants par rapport à leur niveau de vie et à leurs projets de vie. L'objectif étant que l'ensemble des parties puissent les évaluer ensemble et les considérer comme justes et équitables ;

3. de prendre en compte l'outil existant aujourd'hui, appelé «méthode Renard» et utilisé par plusieurs juges, afin d'en évaluer la pertinence, l'indice de satisfaction et d'en actualiser les données. Une autre méthode pourrait résulter de ces travaux mais nous disposons là d'un outil existant et utilisé qui peut servir de base ;

4. d'instituer, sur la base de ces travaux, une échelle barémique qui tienne compte des revenus de chacun, des allocations familiales et du coût des enfants en fonction de leur âge ;

5. de resituer les créances alimentaires dans le contexte du couple, avec ou sans enfant, qui se sépare en instituant un tribunal de la famille qui devrait être lié au tribunal de première instance ou au juge de paix, en s'assurant que des moyens suffisants sont octroyés à ce dernier ;

6. de renforcer le recours à la médiation pour les couples qui se séparent et de mettre à la disposition de ces médiateurs les outils nécessaires pour un calcul objectivable des créances alimentaires ;

7. de mettre en place les outils nécessaires pour faciliter le paiement des créances : pouvoir obliger le paiement effectif par ordre permanent sous le contrôle du juge si un des deux conjoints le demande, contrôler le paiement de la créance annuellement avant d'octroyer la déduction fiscale des créances alimentaires à payer. Ces mesures, outre leur efficacité, permettraient dans bien des cas d'éviter les situations de surendettement des débiteurs qui ne s'exécutent pas ;

2. in artikel 203, § 1, van het Burgerlijk Wetboek (dat de bijdrage van de ouders met betrekking tot de opvoeding van de kinderen regelt naar evenredigheid van hun middelen, dit wil zeggen alleen hun inkomsten), ook te voorzien in de verwijzing naar objectieve criteria om te bepalen wat het bedrag van de onderhoudsplicht is, te weten het deel van het gezinsbudget dat wordt besteed aan huisvesting, levensonderhoud, toezicht, opvoeding en opleiding van de kinderen, ten opzichte van hun levensstandaard en hun levensdoelen. Daarbij staat voorop dat beide partijen dit samen dienen te ramen en zulks rechtvaardig en billijk behoren te vinden;

3. rekening te houden met wat thans als instrument bestaat, namelijk de door meerdere rechters gebruikte «methode-Renard», na te gaan hoe relevant die methode is en of men er tevreden over is, en de gegevens ervan bij de tijd te brengen. Uit die werkzaamheden zou een andere methode naar voren kunnen komen, maar wij beschikken met die methode over een bestaand en gebruikt instrument, dat als basis dienstig kan zijn;

4. op grond van die werkzaamheden een tariefschaal op te stellen die rekening houdt met eenieders inkomsten, de gezinsbijslag en de leeftijdsgebonden kosten van de kinderen;

5. de alimentatievorderingen opnieuw te bepalen in de context van het paar dat al dan niet kinderloos uiteengaat, door een gezinsrechtbank in te stellen die aan de rechtbank van eerste aanleg of het vredegerecht zou zijn verbonden, waarbij er wordt op toegezien dat aan laatstgenoemde voldoende middelen worden toegerekend;

6. voor de stellen die uit elkaar gaan vaker een beroep te laten doen op bemiddeling, alsmede die bemiddelaars de nodige middelen ter beschikking te stellen voor een objectiveerbare berekening van de alimentatievorderingen;

7. te voorzien in de nodige middelen met het oog op een gemakkelijker betaling van de vorderingen, met name ervoor zorgen dat de daadwerkelijke betaling ervan per bestendige opdracht kan worden opgelegd onder het toezicht van de rechter indien een van beide echtgenoten daarom verzoekt, alsmede jaarlijks nagaan of de alimentatievordering wel degelijk werd betaald alvorens de fiscale aftrek van de te betalen alimentatievorderingen toe te staan; met die overigens doeltreffende maatregelen zouden veel gevallen van overmatige schuldenlast ingevolge de weigering tot betaling door de onderhoudsplichtigen, kunnen worden voorkomen;

8. d'entamer un travail en profondeur sur les termes des contrats de vie commune (mariage, cohabitation légale, concubinage) relatifs aux engagements respectifs entre les partenaires et aux engagements des deux partenaires vis-à-vis des enfants présents et à venir. Ces engagements mutuels doivent être considérés comme des contrats entre partenaires égaux et cette égalité peut nécessiter des mécanismes de correction lorsque l'un des partenaires renonce à une activité professionnelle au bénéfice du partenaire ou de la cellule familiale. Il importe dès lors que ce contrat puisse évoluer et comprendre les engagements évolutifs entre partenaires qui détermineront, si séparation il y a, les obligations qui pourraient en résulter de l'un vis-à-vis de l'autre et vis-à-vis des enfants ;

9. de transposer en droit belge la directive européenne 2002/94/CE fixant les modalités pratiques nécessaires à l'application de certaines dispositions de la directive 76/308/CE du Conseil concernant l'assistance mutuelle en matière de recouvrement des créances relatives à certaines cotisations, droits, taxes et autres mesures, de manière à rendre possible le recouvrement de créances auprès des débiteurs belges résidant dans un autre pays de l'UE.

14 avril 2004

Muriel GERKENS (ECOLO)
Gérard GOBERT (ECOLO)
Catherine DOYEN-FONCK (cdH)

8. een grondige herwerking aan te vatten van de bewoordingen waarin de contracten tot regeling van de samenlevingsvormen (huwelijk, wettelijke samenwoning, samenwoning) zijn gesteld als het gaat om de respectieve verbintenissen van de partners onderling en om de verbintenissen van beide partners ten aanzien van de huidige en toekomstige kinderen; die wederzijdse verbintenissen moeten worden beschouwd als contracten tussen partners die elkaars gelijken zijn, en die gelijkheid kan correctiemechanismen vergen wanneer een van de partners van een beroepsactiviteit afziet ten gunste van de partner of van het kerngezin; het is derhalve van belang dat dit contract kan meegroeien, en ook de evoluerende verbintenissen tussen de partners kan omvatten, waarbij in geval van scheiding de mogelijke verplichtingen worden bepaald die elke partner ten aanzien van de andere en ten aanzien van de kinderen heeft;

9. te zorgen voor de omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn 2002/94/EG tot vaststelling van de praktische maatregelen die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van sommige bepalingen van Richtlijn 76/308/EEG van de Raad betreffende de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit bepaalde bijdragen, rechten en belastingen alsmede andere maatregelen; zodoende kunnen alimentatievorderingen worden ingevorderd bij Belgische onderhoudsplichtigen die in een ander EU-land verblijven.

14 april 2004